

Львівський державний університет внутрішніх справ

**Матеріали
круглого столу**

КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: УКРАЇНСЬКИЙ ШЛЯХ.

22 травня 2026 року

Львів

УДК 343

*Рекомендовано до друку та поширення на електронних ресурсах ЛьвДУВС
Вченою радою навчально-наукового інституту права та правоохоронної
діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 10 червня 2026 року №11)*

Кримінальна юстиція: український шлях: матеріали круглого столу (22 травня 2026 року) / Н.Р. Лащук, І.Р.Серкевич Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2026. 395 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників круглого столу «**Кримінальна юстиція: український шлях**», який відбувся 22 травня 2026 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності, достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The textbook contains abstracts of thesis of the participants of the round table «**Criminal justice: the path of Ukraine**», which was held on May 22, 2026 at the Lviv State University of Internal Affairs.

Published in the author's editorial office. Responsibility for the authenticity of the academic integrity, facts, statistical data, and the accuracy of the presented material lies with the authors.

УДК 343

© Автори, Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2026

<i>ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ДО КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ</i>	73
Максимович Р.Л.	80
<i>ПРО СПОСОБИ ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ</i>	80
Мельниченко В.С.	85
<i>КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ</i>	85
Мисливий В. А.	88
<i>ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ МЕТОД У КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ:</i>	88
<i>ЗА МЕЖАМИ ЗІСТАВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ НОРМ</i>	88
Михайліченко Т. О.	94
<i>КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ОБІГУ МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ В СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ</i>	94
Парасюк М.В.	100
<i>ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ: КК УКРАЇНИ VS ПРОЄКТ КК УКРАЇНИ ЩОДО ФОРМУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ</i>	100
Радченко А. М.	105
<i>ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	105
Саско О. І.	109
<i>ВТЯГНЕННЯ У ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ</i>	109
Старко О.Л.	114
<i>ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАРАЖЕННЯ ІНФЕКЦІЙНИМИ ХВОРОБАМИ</i>	114
Тищенко А.Д.	119
<i>ОЗНАКИ, ЩО КВАЛІФІКУЮТЬ ДОМАГАННЯ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ</i>	119
Трофименко Р.В.	126
<i>ІНСТРУМЕНТИ СТРАТКОМУ В КРИМІНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ</i>	126
Туляков В. О.	138
<i>КРИМІНОЛОГІЯ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИМІР АНТИКРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ</i>	138
Хавронюк М.І.	145
<i>НОВІТНЯ ДИРЕКТИВА ЄС ПРО БОРТЬБУ З КОРУПЦІЄЮ: ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	145
Ясінь І.М.	156

Туляков В. О.,

професор кафедри кримінального права

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент НАПрН України

(Національного університету

«Одеська юридична академія»)

КРИМІНОЛОГІЯ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИМІР АНТИКРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

1. Постановка проблеми: від просторової до темпоральної кримінології

Класична кримінологія тривалий час розглядала простір як основний структурний вимір злочинності, тоді як часу відводилась роль пасивного фону або хронологічної координати реєстрації. Концепція «гарячих точок» (hot spots policing), просторова автокореляція злочинів, картування криміногенних зон - усі ці підходи зосереджені на питанні «де», залишаючи питання «коли» у тіні методологічного інтересу.

Утім, збройний конфлікт, масові переміщення населення, інформаційні шоки та руйнування інституційної стабільності демонструють, що злочинність у кризових умовах поводить не як лінійний статистичний процес, а як нелінійна система зі змінною ритмікою та фазами темпорального ущільнення [1]. Саме ця проблема стала центральною для формування темпоральної парадигми в кримінології воєнного часу.

Теоретична відповідь на виклик полягає в інтеграції двох концептуальних систем: ідей про час як фізичний носій енергії та інформації, здатний «ущільнюватися» й «розріджуватися» залежно від стану системи, та гомеокінетичного підходу, у якому злочинність описується як відкрита нелінійна система взаємодії в тріаді «злочинець – жертва – середовище», що підтримує квазірівновагу через постійні флуктуації й перерозподіл потоків [1].

2. Динаміка злочинності в Україні: гомеокінетична поведінка системи

Емпіричним підґрунтям для перевірки теоретичних конструктів слугує динаміка злочинності в Україні у 2019–2025 роках. Дані Офісу Генерального прокурора та Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) фіксують різкий стрибок показників після початку повномасштабної війни: у 2023 році зареєстровано 475 595 кримінальних правопорушень (приблизно 31% приросту порівняно з 2022 роком та близько 48% порівняно з 2021 роком). У 2025 році показник сягнув 608 191 злочину найвищого рівня за весь період 2013–2025 років[2].

Принципово важливо, що система кримінальної юстиції не колапсувала, а перейшла до нової точки квазірівноваги, що відповідає моделі відкритої гомеокінетичної системи, яка адаптується до шоків шляхом зміни режиму функціонування. Просторова структура злочинності також зазнала радикальної трансформації: якщо у 2013–2021 роках частка міста в загальній структурі злочинності стабільно становила 77–78%, то у 2025 році вона знизилась приблизно до 53%, а співвідношення «місто : село» скоротилося до близько 1,99:1[2].

Ця зміна свідчить не лише про міграційні та демографічні зрушення, а й про глибшу перебудову темпоральних режимів кримінальної активності між урбанізованими та сільськими територіями. Війна виступає не просто зовнішнім шоком, а чинником, який змінює часову структуру функціонування криміногенної системи.

3. Методологія темпорально-чутливого аналізу: коефіцієнт ущільнення

Для операціоналізації концепції «ущільнення часу» пропонується коефіцієнт темпорального ущільнення (K_T), що відображає кластери подій високої інтенсивності у їхньому часовому зв'язку зі стрибками злочинної активності [1].

Базовий варіант для інтервалу часу t (наприклад, місяця) розраховується як добуток нормованої інтенсивності конфліктних подій та нормованого рівня злочинності у цей же період.

Це може виглядати як:

$$K_T(t) = \frac{C_{\text{conflict}}(t)}{C'_{\text{conflict}}} \cdot \frac{C_{\text{crime}}(t)}{C'_{\text{crime}}} \text{Де:}$$

$C_{\text{conflict}}(t)$ – кількість (або інтенсивність) конфліктних подій у період t (обстріли, бої, мобілізаційні заходи, масові переміщення тощо);

C'_{conflict} – середнє значення конфліктних подій за весь період спостереження;

$C_{\text{crime}}(t)$ – кількість злочинів певної категорії ЄРДР у період t ;

C'_{crime} – середня кількість цих злочинів за весь період.

Якщо в певному місяці і конфліктна активність, і злочинність перевищують середні показники, коефіцієнт перевищує одиницю формується «часовий вузол» ущільнення. Для виявлення стійких темпоральних кластерів (а не випадкових сплесків) доцільно розраховувати коефіцієнт для ковзних тримісячних вікон [1].

Методологічна рамка включає чотири рівні джерел: дані ЄРДР та ОГП (з урахуванням систематичного розриву між часом події та реєстрації), демографічну базу Держстату (з темпорально-просторовим коригуванням), бази Eurostat та UNODC (через класифікацію ICCS) і European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics як методологічний арбітр. Це дозволяє будувати багатопланову часову матрицю із застосуванням event history analysis та survival models для розрізнення реального ущільнення злочинної активності та бюрократичних лагів [2].

Загальною теоретичною помилкою у даному випадку буде ізоляція воєнних злочинів від загальнокримінальної злочинності. У кримінологічному сенсі війна не створює автономний світ злочинності, а радше змінює структуру взаємозв'язків між різними видами злочинів. Мародерство, вимагання зі зброєю, незаконний обіг трофейної зброї, розбій із використанням військової техніки та корупція в оборонній сфері структурно і темпорально «воєнізуються».

Тому воєнні й загальнокримінальні злочини мають аналізуватись як єдиний континуум, у межах якого воєнний час виступає модератором, що змінює структуру зв'язків між типами злочинів.

Окремою проблемою є механічне перенесення мирної віктимології на воєнний контекст. Воєнна реальність породжує специфічні форми вразливості:

тривалі хвили ризику для жертв окупації, повторювані цикли вторинної віктимізації, травматичні флешбеки та залежність від інституцій гуманітарної допомоги.

Це потребує формування окремої воєнної віктимології, орієнтованої на довготривалі фазові схеми підтримки жертв.

4. Воєнна віктимологія та євроінтеграційний вимір

Антикримінальна політика України у контексті євроінтеграції стикається з принципово новою проблематикою формуванням воєнної віктимології як самостійної субдисципліни. Класична концепція «ідеальної жертви» руйнується в умовах збройного конфлікту: депортовані діти, особи, що перебували в окупаційних адміністраціях, примусово мобілізовані, колишні полонені, цивільні в умовах окупації не вписуються у примітивну бінарну модель [3]. Віктимологія війни дозволяє побачити, що за умов масового насильства статус потерпілого є динамічним, багаторівневим і контекстуальним.

Воєнна держава потребує моральної мобілізації та символів колективного страждання, що породжує ризик ієрархії страждання, коли одні форми віктимізації стають максимально видимими й політично значущими, тоді як інші маргіналізуються [4]. Виконання зобов'язань за новою Директивою ЄС про права жертв злочинів вимагає від України не лише законодавчої гармонізації, а й радикального переосмислення практик ідентифікації, захисту та підтримки жертв у постконфліктному суспільстві [5].

Кримінологія воєнного часу потребує нового темпорального мислення: здатності бачити злочинність не як інституціональну сукупність злочинів на карті, а також як подію у часовому полі, де динаміка, ритм, тривалість і фази системних зрушень стають центральними елементами аналізу. Класична статистика, зосереджена на кількості зареєстрованих проваджень та наслідках окремих епізодів на окремій території, обмеженій просторовими та юрисдикційними рамками, виявляється недостатньою, коли йдеться про ракетно-дронові кампанії, багаторазові обстріли одних і тих самих об'єктів або системне застосування катувань у мережі місць несвободи.

Нове темпоральне мислення вимагає бачити за тисячами фактів обстрілів «ритм» застосування сили, операційні фази, повторюваність вибору цивільних цілей, послідовність рішень командування, тобто те, що в міжнародному гуманітарному праві описується через поняття патерну, кампанії, широкомасштабної чи систематичної атаки.

Проблема масової реєстрації кожного факту обстрілу як окремого кримінального провадження за ст. 438 КК України виходить за межі технічної організації досудового розслідування й перетворюється на питання методології кримінально-правового мислення: атомізація розчиняє злочин у множині подій і позбавляє його цілісності.

Стратегічна кваліфікація вимагає іншої оптики розуміння багатоепізодності як прояву єдиного злочинного умислу, що в міжнародному праві осмислюється як елемент широкомасштабної або систематичної атаки проти цивільного населення, чи контекстуальний елемент існування збройного конфлікту [4].

5. Превентивний потенціал і перспективи темпоральної парадигми

Темпорально-чутливий підхід відкриває принципово нові можливості для антикримінальної політики. На відміну від статичних моделей превенції, орієнтованих на просторові концентрації злочинності, фазові темпорально-чутливі стратегії враховують ритміку конфлікту, цикли мобілізації, хвилі переміщення населення та пост-воєнні фази соціальної дестабілізації.

Планування превентивних і правоохоронних кампаній у «вікнах» між ескалаціями та у фазах стабілізації після боїв є значно ефективнішим, ніж механічне перенесення мирних алгоритмів patrol hot spots на воєнну реальність. Аналіз мікрорівня повсякденних механізмів накопичення девіантного досвіду у замкнених середовищах військових підрозділах, гуртожитках для внутрішньо переміщених осіб, фронтових шпиталів дозволяє виявляти та нейтралізувати вузли девіацій до того, як вони переростуть у системні форми злочинності [4].

Найбільш масштабною помилкою антикримінальної політики є обмеження «воєнного часу» межами самого конфлікту без планування «другого контуру»

хвилі злочинності повернення, демобілізації, ветеранських криз і конфліктів за ресурси та статус [3].

Воєнна кримінологія має мислити безперервно: воєнний і пост-воєнний цикли повинні моделюватися разом із прогнозом часових піків ризику, що дозволяє заздалегідь готувати вікна для відновних практик, програм демілітаризації та точкових превентивних інтервенцій.

Таким чином, інтеграція темпоральної парадигми у стратегію євроінтеграції України в галузі кримінальної юстиції означає не лише прийняття європейських стандартів захисту жертв [5] та боротьби зі злочинністю, а й розробку оригінальних методологічних інструментів для аналізу злочинності в умовах збройного конфлікту, що може стати внеском України у розвиток загальноєвропейської кримінологічної думки.

Висновки

Темпоральна кримінологія воєнного часу потребує не лише нових даних, а нового темпорального мислення здатності бачити злочинність не як статичну точку сукупності кримінальних правопорушень на карті, а як подію у часовому полі, де динаміка, ритм, тривалість і фази системних зрушень стають центральними елементами аналізу [1; 3]. Запропонований синтез часових потоків та гомеокінетичного підходу, підкріплений операціональним коефіцієнтом темпорального ущільнення, формує основу для нової парадигми антикримінальної політики в умовах євроінтеграції.

Список використаних джерел:

1. Туляков В. О. Вплив часу на динаміку злочинності: інтеграція часових потоків Козирєва в гомеокінетичний підхід у кримінології // SSRN. 2025. DOI: 10.2139/ssrn.5395647.

2. Карчевський М.В. Роль відкритих даних та можливості штучного інтелекту у розвитку кримінального законодавства України // Концептуальні засади розвитку кримінального законодавства України від минулого до майбутнього (теоретико-прикладний аспект) : наукова записка / Київ : Юрінком

Інтер, Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2025. 84 с. -39-49

3. Туляков В. О. Віктимологічна політика в постконфліктних суспільствах // Антикримінальна політика України: у пошуках оптимальної моделі : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2025 р.) : Ч. 1. Харків : Юрайт, 2026. С. 183–195. Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/31693>.

4. Туляков В. О. Інженерія злочину та злочинності: нові проєктування системи безпеки // V Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 09 груд. 2025 року). Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026. С. 108-114. URL: <https://hdl.handle.net/11300/32558>

5. Tuliakov V. Victims' rights in the context of Ukraine's European integration: From the new EU Directive to paradoxes of implementation // SSRN. 22.02.2026. Режим доступу: <https://ssrn.com/abstract=>; <https://hdl.handle.net/11300/32238>.

***Зауваження.** Інструменти штучного інтелекту (AI Chat GPT/Perplexity/Claude/Grammarly) застосовувалися лише для мовного редагування та варіативного формулювання окремих фрагментів тексту. Юридичний аналіз і остаточні формулювання здійснені автором, який несе повну відповідальність за зміст публікації.*